

5.5 Učební osnovy: **Matematika**

Podle těchto učebních osnov se vyučuje ve třídách 1.N a 2.N šestiletého gymnázia od školního roku 2022/2023.

Zpracování osnov předmětu Matematika koordinoval Mgr. Petr Spisar

Časová dotace:

Nižší gymnázium: 1.N 5 hodiny

2.N 4 hodin

Celková dotace: nižšího gymnázia je 9 hodin.

Vyšší gymnázium: 3.N 4 hodiny 1.V 4 hodiny

4.N 4 hodiny 2.V 4 hodiny

5.N 5 hodin 3.V 5 hodin

6.N 4 hodiny 4.V 4 hodin

Celková dotace: vyššího gymnázia je 17 hodin.

Na povinné hodiny matematiky navazuje od druhého ročníku vyššího gymnázia tříletý volitelný seminář, který dává prostor pro nadstandardní látku i nové metody. Jeho obsah se aktuálně obměňuje podle požadavků a zaměření žáků.

Charakteristika předmětu

Vzdělávací cíle předmětu Matematika vychází ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace stanovené RVPZV (nižší gymnázium) a RVPGV (vyšší gymnázium).

Důraz je kladen na dobré pochopení matematických pojmů, na zvládnutí matematických dovedností, geometrickou představivost, schopnost abstrakce a logického myšlení. Výuka matematiky rovněž zahrnuje schopnost tvořivě pracovat s informacemi, dovednost formulovat a argumentovat a aplikovat získané znalosti v ostatních vědeckých disciplínách i v běžném životě.

Výuka zahrnuje tematické celky:

- číselné obory
- základní poznatky z logiky a teorie množin
- základní poznatky z algebry
- rovnice a nerovnice
- planimetrie a stereometrie
- analytická geometrie
- kombinatorika
- pravděpodobnost a statistika
- funkce
- posloupnosti a řady
- integrální a diferenciální počet

Cíle předmětu

Osvojení základních matematických pojmů, rozvoj aktivního a tvořivého porozumění kvantitativních nebo prostorových vztahů. Matematika vede žáky k poznání skutečnosti, že k řešení úloh lze zvolit různé postupy. Rozvíjí u žáků důvěru ve vlastní schopnosti, vede je k soustavné sebekontrolě, systematičnosti, vytrvalosti a přesnosti. Formuje osobnost žáka. Klade důraz na porozumění a osvojení si některých algoritmů, terminologie, symboliky a způsobů jejich využití.

5.5 Učební osnovy: **Matematika**

Výchovné a vzdělávací strategie

Při výuce učitelé využívají audiovizuální techniku. Výuka probíhá převážně frontálně, může být doplněna skupinovou a samostatnou prací v počítačových učebnách.

V hodinách matematiky učitelé směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Žák si osvojuje matematické pojmy, symboly a odbornou terminologii.
- Aktivně řeší matematické úkoly a problémy.
- Zapojuje se do matematických soutěží.
- Vyhledává a třídí informace, uvádí do souvislosti nově nabyté poznatky s praxí.

Kompetence k řešení problému

- Žák, navrhuje postupy a řešení, diskutuje o nich.
- Vnímá a rozpozná problém a hledá nejvhodnější způsob řešení.
- Učitel vede žáky k využívání náčrtů a schémat, odvozuje některé vzorce a podporuje jejich odvozování i během řešení úloh.

Kompetence komunikativní

- Žák si osvojuje odbornou terminologii.
- vyjadřuje se věcně a srozumitelně, komentuje svůj postup řešení u tabule.
- Využívá internet a další informační technologie.

Kompetence sociální a personální

- Žák posiluje své sebevědomí.
- Respektuje pravidla práce v týmu a sám ovlivňuje kvalitu společné práce.
- Učitel oceňuje žáky, kteří se dovedou zeptat na nejasnost a problém.

Kompetence občanské

- Učitel podporuje zodpovědný vztah k plnění povinností a ke studiu.
- Vede žáky k toleranci a ke kritickému hodnocení názorů svých i jiných žáků.

Kompetence pracovní

- Žák je schopen pracovní koncentrace.
- Dokáže zhodnotit výsledky své práce, hledá vlastní řešení nebo pracuje podle předem stanoveného postupu.
- Učitel vede žáky k využívání jejich znalostí získaných v matematice při přípravě na další vzdělání a profesní zaměření.

Kompetence digitální

- žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby;
- žák využívá digitální technologie pro usnadnění své práce, zautomatizování rutinní činnosti a zefektivnění svých pracovních postupů a zkvalitnění výsledků své práce;
- žák vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty;
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání.

5.5 Učební osnovy: Matematika

ROČ	VÝSTUP	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, POZNÁMKY	PT DRUH
1. roč. nižší G	- určí druhou mocninu a odmocninu pomocí tabulek a kalkulačky - užívá druhou mocninu a odmocninu ve výpočtech - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor při rutinních výpočtech - vypočítá hodnotu i složitějších číselných výrazů - rozliší množinu přirozených, celých, racionálních a reálných čísel	1N1 Druhá mocnina a odmocnina - Pojem druhá mocnina a odmocnina - Vyhledání druhé mocniny a odmocniny - Výpočet druhé mocniny a odmocniny pomocí kalkulátoru - Druhá mocnina a odmocnina součinu, zlomku a desetinného čísla - Početní výkony s druhou mocninou a odmocninou, částečné odmocňování - Reálná čísla	Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Toto průřezové téma je uplatněno v každém učivu Digitální kompetence	P 12
	- vysloví a zapíše Pythagorovu větu, určí v pravouhlém trojúhelníku přeponu a odvěsny - používá Pythagorovu větu při výpočtu délky třetí strany pravouhlého trojúhelníku - pomocí obrácené Pythagorovy věty rozhoduje o pravouhlosti trojúhelníku - užívá Pythagorovu větu při řešení slovních úloh	1N2 Pythagorova věta - Pythagorova věta a věta obrácená - Výpočet přepony a odvěsny pravouhlého trojúhelníku - Slovní úlohy vedoucí k užití Pythagorovy věty	D: stavba pyramid v Egyptě Pythagoras Řešení slovních úloh z praxe	P 12
	- určí hodnotu daného číselného výrazu - matematizuje různé reálné situace s využitím proměnných - vypočítá hodnotu výrazu dosazením za proměnné, výsledky zapíše do tabulky	1N3 Výrazy - Číselné výrazy - Výrazy s proměnnou	Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 15
	- provádí základní početní operace s mocninami - zapíše dané číslo v desítkové soustavě pomocí mocnin deseti	1N4 Mocniny - Mocniny s přirozeným mocnitelem - Početní výkony s mocninami - Rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě		
	- sčítá, odečítá a násobí mnohočleny - užívá vzorce druhých mocnin dvojčlenů - rozkládá na součin užitím vytýkání a vzorců	1N5 Mnohočleny - Pojem mnohočlen a stupeň mnohočlenu - Sčítání a odečítání mnohočlenů - Násobení mnohočlenů - Vzorce pro výpočet druhé mocniny dvojčlenu		
	- řeší lineární rovnice pomocí ekvivalentních úprav - provádí zkoušku správnosti svého řešení	1N6 Lineární rovnice a nerovnice (22 h) - Pojem rovnost, rovnice, neznámá, kořen (řešení) rovnice, zkouška	F: úlohy o pohybu Ch: směsi, hmotnostní zlomek	P 12

5.5 Učební osnovy: Matematika

1. roč. nižší G	- rovnice - vyjádří neznámou ze vzorce - matematizuje a řeší slovní úlohy vedoucí k řešení lineárních rovnic - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel - při řešení úloh účelně využívá kalkulaátor	- Ekvivalentní úpravy lineárních rovnic - Výpočet neznámé ze vzorce - Slovní úlohy vedoucí k řešení lineárních rovnic - Pojem nerovnost, nerovnice, řešení nerovnic - Slovní úlohy vedoucí k řešení lineárních nerovnic		
	- definuje pojem kružnice, kruh - určí vzájemnou polohu přímky a kružnice a dvou kružnic - vypočítá obvod a obsah kruhu a délku kružnice - řeší slovní úlohy vedoucí k výpočtu délky kružnice a obvodu a obsahu kruhu - definuje středový úhel a délku oblouku kružnice - vypočítá obsah kruhové výseče - při řešení úloh účelně využívá kalkulaátor	1N7 Kružnice a kruh - Pojem kružnice a kruh - Vzájemná poloha přímky a kružnice – tečna, sečna, vnější přímka, tětiva - Vzájemná poloha dvou kružnic - Délka kružnice a obsah kruhu - Slovní úlohy vedoucí k výpočtu délky kružnice a obvodu a obsahu kruhu - Středový úhel a délka oblouku kružnice - Obsah kruhové výseče	Řešení slovních úloh z praxe	P 12
	- analyzuje vlastnosti válce - sestrojí síť válce - vypočítá povrch a objem válce - řeší slovní úlohy vedoucí k výpočtu povrchu a objemu válce	1N8 Válec - Pojem válec a síť válce - Výpočet povrchu a objemu válce - Slovní úlohy vedoucí k výpočtu povrchu a objemu válce	Řešení slovních úloh z praxe	P 12
	- Využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh - užívá základní pravidla přesného rýsování - sestrojí osu úsečky a úhlu, rovnoběžky s danou přímkou v dané vzdálenosti - vysvětlí Thaletovu větu - sestrojí tečnu kružnice daným bodem - sestrojí trojúhelníky a čtyřúhelníky zadané různými prvky - využívá potřebnou matematickou symboliku	1N9 Množiny všech bodů dané vlastnosti, konstrukční úlohy - Nejdůležitější množiny bodů v rovině - Thaletova kružnice - Jednoduché konstrukční úlohy - Zápis postupu užitím matematické symboliky - Konstrukce trojúhelníků a čtyřúhelníků		
	- pozná a určí druhy čar, zvládá kótování - charakterizuje rozdíly v kótování stavebních a strojírenských výkresů, ovládá pravoúhlé promítání	1N10 Základy rýsování - Druhy čar, kótování - Kóty ve strojírenství a stavebnictví - Pravoúhlý průmět, sdružené průměty hranolu a válce	Budoucí široké užití v technických disciplínách	P 12

5.5 Učební osnovy: Matematika

	- vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data, porovnává soubory dat - provádí jednoduchá statistická šetření a zapisuje jejich výsledky formou tabulky nebo grafem - čte tabulky a interpretuje je v praxi - určí četnost jednotlivých hodnot a zapíše ji do tabulky - vypočítá aritmetický průměr - určí z tabulky modus a medián, vypočítá rozptyl a směrodatnou odchylku daného souboru - čte a sestruje různé diagramy a grafy s údaji uvedenými v procentech - používá tabulkový procesor pro uspořádání statistického souboru a pro výpočet jeho základních vlastností, vytváří histogramy - vybere data v tabulce podle určených kritérií	1N11 Základy statistiky - Pojem statistický soubor, prvek, šetření, znak, četnost - Aritmetický průměr - Modus a medián - Rozptyl hodnot statistického souboru - Diagramy - Využití tabulkového procesoru Excel pro zpracování statistického souboru	Mediální produkty a jejich významy (kritický přístup k průzkumům veřejného mínění apod., užití výsledků statistických průzkumů v médiích) Digitální kompetence Tabulky – vložení, formátování, označování, převod textu na tabulku	P 52
2.roč. nižší G	- řeší pomocí ekvivalentních úprav rovnice s neznámou ve jmenovateli - řeší různými metodami soustavy dvou rovnic se dvěma neznámými - formuluje reálné problémy pomocí rovnic a jejich soustav a řeší je - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předpokládaných nebo zkoumaných situací	2N1 Rovnice a jejich soustavy - Rovnice s neznámou ve jmenovateli - Soustavy lineárních rovnic se dvěma neznámými, metody řešení - Slovní úlohy o společné práci, o směsích, o pohybu a jiné řešené rovnicemi	F: úlohy o pohybu Ch: úlohy o směsích Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 12 P 15
	- vyjadřuje reálné situace pomocí funkčních vztahů, tabulek, grafů, řeší tak i slovní úlohy - používá funkci jako závislost závisle a nezávisle proměnné veličiny - čte a používá běžné symbolické zápisy týkající se funkcí - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů	2N2 Funkce - Pojem funkce, definiční obor a obor hodnot, graf funkce - Lineární funkce a její graf - Grafické řešení problémů - Kvadratická funkce a její graf - Nepřímá úměrnost a její graf	Budoucí široké užití v technických disciplínách	P 12
	- na příkladech vysvětlí podmínky existence výrazů, určuje je - počítá s lomenými výrazy i složenými lomenými výrazy - řeší rovnice s neznámou ve jmenovateli	2N3 Lomený výraz - Definiční obor lomeného výrazu - Početní operace s lomenými výrazy, složený lomený výraz - Rovnice s neznámou ve jmenovateli	Budoucí široké užití v technických disciplínách	P 12
	- orientuje se v prostoru, rozhoduje o vzájemné	2N4 Tělesa	Budoucí široké užití v technických	P 12

5.5 Učební osnovy: Matematika

	poloze i odchylce přímek a rovin, rozvíjí svou prostorovou představivost - charakterizuje kužel, jehlan, kouli; používá jejich náčrty, síť kuželů a jehlan, vypočítá jejich povrch i objem - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí	- Přímky a roviny v prostoru, kolmost přímek a rovin Jehlany, kužely, koule	disciplínách	
	- rozpozná podobné útvary, rozhoduje o podobnosti trojúhelníků podle tří vět o podobnosti trojúhelníků, využívá jich při výpočtech - užívá podobnosti při řešení konstrukčních a slovních úloh - čte a používá běžné symbolické zápisy týkající se podobnosti	2N5 Podobnost - Podobnost rovinných útvarů - Podobnost trojúhelníků, věty o podobnosti - Užití podobnosti při konstrukcích, měřítko na mapě	Evv: návrh a realizace výtvarných děl Z: měřítko mapy Řešení slovních úloh z praxe	P 12
	- rozpozná a pojmenuje poměry délek dvou stran v pravouhlém trojúhelníku, využívá je k řešení úloh o trojúhelníku - čte a používá běžné symbolické zápisy týkající se funkcí úhlu - používá kalkulačku při užití goniometrických funkcí v řešení pravouhlého trojúhelníku - využívá goniometrických funkcí v řešení úloh o vzájemné poloze i odchylce přímek a rovin v tělesech, rozvíjí svou prostorovou představivost	2N6 Goniometrické funkce - Sinus, kosinus, tangens a kotangens ostrého úhlu a vztahy mezi nimi - Užití goniometrických funkcí v řešení úloh o trojúhelníku v rovině i prostoru - Využití kalkulačtoru pro výpočet hodnot goniometrických funkcí	Budoucí široké užití v technických disciplínách Řešení slovních úloh z praxe Digitální kompetence	P 12
	- zná základní pojmy a orientuje se při výpočtech úroků - užívá znalosti při řešení praktických úloh - sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů; data z rozpočtu domácnosti uspořádá do tabulky a graficky znázorní jejich vývoj - vysvětlí význam úroku - ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH	2N7 Finanční matematika - Úrok, úrokování a pojmy - Základ složeného úrokování - Příjmy a výdaje domácnosti - Úročení, produkty finančního trhu - Tvorba ceny - Praktické příklady	Morálka všedního dne – finanční matematika Digitální kompetence	P 14
1. roč. vyšší	- zná číselné obory N, Z, Q, Q', R, R a vztahy mezi nimi	1NV1 Číselné obory - Číselné obory N, Z, Q, Q', R, R		

5.5 Učební osnovy: Matematika

G 3. roč. nižší G	- určuje druhou a třetí odmocninu čísla - propočítává číselné výrazy s mocninami a odmocninami - aplikuje geometrický význam absolutní hodnoty - odhaduje výsledky numerických výpočtů a efektivně je provádí, účelně využívá kalkulátor	- Druhá a třetí odmocnina - Absolutní hodnota reálného čísla		
	- provádí správně operace s množinami, množiny využívá při řešení úloh - řeší slovní úlohy užitím Vennových diagramů - operuje s intervaly	1NV2 Množiny - Množiny, operace s množinami (sjednocení, průnik, rozdíl množin, doplněk množiny v množině, podmnožina, rovnost množin, Vennovy diagramy) - Intervaly	Budoucí široké užití v technických disciplínách Řešení slovních úloh z praxe	P 12
	- čte a zapisuje tvrzení v symbolickém jazyce matematiky - pracuje správně s výroky, užívá správně logické spojky a kvantifikátory - přesně formuluje své myšlenky a srozumitelně se vyjadřuje - rozliší definici a větu, rozumí logické stavbě matematické věty - vhodnými metodami provádí důkazy matematických vět	1NV3 Základní poučení o výrocích - Výroky, negace, kvantifikátory, logické spojky (konjunkce, disjunkce, implikace, ekvivalence), výrokové formule, tautologie; obměna a obrácení implikace - Definice, věta, důkaz - Přímý důkaz, nepřímý důkaz, důkaz sporem	Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 15
	- užívá vlastnosti dělitelnosti přirozených čísel	1NV4 Elementární teorie čísel - Přirozená čísla, dělitelnost (a dělí b, znaky dělitelnosti, největší společný dělitel, nejmenší společný násobek, čísla soudělná a nesoudělná, prvočísla a čísla složená, základní věta aritmetiky)		P 12
	- provádí operace s mocninami, upravuje číselné výrazy	1NV5 Mocniny s přirozeným a celým mocnitelem Mocniny s přirozeným a celým exponentem		
1. roč. vyšší G 3. roč. nižší G	- efektivně upravuje výrazy s proměnnými, určuje definiční obor výrazů - rozkládá mnohočleny na součin vytýkáním a užitím vzorců	1NV6 Mnohočleny, lomené výrazy - Výrazy - Rozklad mnohočlenů - Mnohočleny, lomené výrazy, početní operace s nimi - Vyjádření neznámé ze vzorce	Ch, F vyjádření neznámé ze vzorců	P 12
	- řeší lineární a kvadratické rovnice, nerovnice a jejich soustavy, diskutuje řešitelnost nebo počet řešení - rozlišuje ekvivalentní a neekvivalentní úpravy, zdůvodní, kdy je zkouška nutnou součástí	1NV7 Rovnice a nerovnice - Lineární rovnice a nerovnice - Grafické řešení lineární rovnice a nerovnice - Rovnice a nerovnice v součinném a podílovém tvaru - Rovnice a nerovnice s absolutní hodnotou	Řešení slovních úloh z praxe	P 12

5.5 Učební osnovy: Matematika

	řešení, geometricky interpretuje číselné, algebraické a funkční vztahy, graficky znázorňuje řešení rovnic, nerovnic a jejich soustav - analyzuje a řeší problémy, v nichž aplikuje řešení lineárních a kvadratických rovnic a jejich soustav	- Soustavy lineárních rovnic a nerovnic - Kvadratická rovnice (diskriminant, vztahy mezi koeficienty, rozklad kvadratického trojčlenu, doplnění na čtverec) - Kvadratická nerovnice - Rovnice s neznámou ve jmenovateli a pod odmocninou - Lineární a kvadratická rovnice s parametrem		
	- správně používá geometrické pojmy - zdůvodňuje a využívá vlastnosti geometrických útvarů v rovině, na základě vlastností třídí útvary - využívá náčrt při řešení rovinného problému	1NV8 Planimetrie Rovinné útvary - Klasifikace rovinných útvarů (bod, přímka, polopřímka, úsečka, polorovina; konvexní a nekonvexní útvar a úhel; trojúhelník, čtyřúhelník, n-úhelník, kružnice, kruh) - Polohové vlastnosti rovinných útvarů (rovnoběžné a různoběžné přímky, průsečík, kolmost) - Metrické vlastnosti rovinných útvarů (délka úsečky, velikost úhlu; vzdálenost bodů, bodu od přímky, dvou přímek; odchylka přímek) - Dvojice úhlů (vedlejší, vrcholové, souhlasné, střídavé, přilehlé) - Trojúhelníky (vnitřní a vnější úhly; rovnostranný, rovnoramenný a pravoúhlý trojúhelník; střední příčka, těžnice a výška trojúhelníku; shodnost a podobnost trojúhelníků, Euklidovy věty a Pythagorova věta) - Čtyřúhelníky (rovnoběžník, kosodélník, kosočtverec; pravoúhelník, obdélník, čtverec; lichoběžník; deltoid; tětíkový a tečnový čtyřúhelník) - Kružnice, kruh (tečna, sečna a tětiva kružnice; oblouk kružnice; středový a obvodový úhel; Thaletova věta) - Obvody a obsahy rovinných útvarů	Řešení slovních úloh z praxe	P 12
1. roč. vyšší G 3. roč. nižší G	- řeší konstrukční úlohy užitím množin všech bodů dané vlastnosti, pomocí konstrukce délek úseček daných výrazem	1NV9 Konstrukční úlohy - Množiny bodů dané vlastnosti; Thaletova kružnice, zorný úhel úsečky; kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku - Konstrukční úlohy řešené pomocí množin bodů daných vlastností - Konstrukce na základě výpočtu -		
2. roč. vyšší	- řeší konstrukční úlohy pomocí shodných zobrazení a stejnolehlosti	2NV1 Zobrazení v rovině - Shodná zobrazení: identita, osová a středová	Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 15

5.5 Učební osnovy: Matematika

G 4. roč. nižší G		souměrnost, posunutí, otočení, skládání osových souměrností; samodružné body - Podobná zobrazení: stejnolehlost - Konstrukční úlohy řešené pomocí shodných a podobných zobrazení -		
	- načrtne grafy elementárních funkcí (v základním i posunutém tvaru) a určí jejich vlastnosti - formuluje a zdůvodňuje vlastnosti studovaných funkcí - využívá poznatky o funkcích při řešení rovnic	2NV2 Funkce - Obecné poznatky o funkcích – pojem funkce, definiční obor a obor hodnot, graf funkce, vlastnosti funkcí (rostoucí, klesající, omezená, sudá, lichá, maximum, minimum) - Lineární funkce, konstantní funkce - Funkce absolutní hodnota - Kvadratická funkce - Nepřímá úměrnost, lineární lomená funkce, racionální lomená funkce - Mocninné funkce (s přirozeným a celým exponentem) - Inverzní funkce - N-tá odmocnina, mocniny s celým a racionálním exponentem - Exponenciální a logaritmické funkce; logaritmy, vlastnosti logaritmů - Exponenciální a logaritmické rovnice	Ch: užití logaritmů k výpočtu pH	P 12
	- v úlohách aplikuje funkční vztahy a úpravu výrazů, pracuje s proměnnými a racionálními čísly - řeší planimetrické a stereometrické problémy motivované praxí	2NV3 Goniometrické funkce - Oblouková míra a orientovaný úhel - Goniometrické funkce a jejich grafy - Goniometrické rovnice - Goniometrické vzorce, vztahy mezi hodnotami goniometrických funkcí - Trigonometrie pravoúhlého a obecného trojúhelníku; vzorce pro obsah trojúhelníku, sinová a kosinová věta, užití v úlohách z praxe	F: skládání sil Řešení slovních úloh z praxe	P 12
2. roč. vyšší G 4. roč. nižší G	- vysvětlí souvislost komplexních a reálných čísel - ovládá operace s komplexními čísly v algebraickém a goniometrickém tvaru, při řešení úloh umí využít rovnosti komplexních čísel - vysvětlí vzájemné přiřazení komplexních čísel a bodů Gaussovy roviny, geometrický význam absolutní hodnoty a argumentu komplexního	2NV4 Komplexní čísla - Zavedení komplexního čísla jako uspořádané dvojice - reálných čísel - Algebraický a goniometrický tvar komplexního čísla, komplexně sdružené číslo, absolutní hodnota a argument - Gaussova rovina - Sčítání, odčítání, násobení a dělení komplexních čísel v algebraickém a goniometrickém tvaru	Budoucí široké užití v technických disciplínách	

5.5 Učební osnovy: Matematika

	čísla - řeší kvadratické a binomické rovnice v oboru komplexních čísel	- Moivreova věta - Binomická rovnice - Kvadratická rovnice s reálnými a komplexními koeficienty		
3. roč. vyšší G 5. roč. nižší G	- správně používá geometrické pojmy - zdůvodňuje a využívá vlastnosti geometrických útvarů v prostoru, na základě vlastností třídí útvary - určuje vzájemnou polohu útvarů - zobrazí ve volné rovnoběžné projekci hranol a jehlan, sestrojí a zobrazí rovinný řez těchto těles nebo jejich průnik s přímkou	3NV1 Stereometrie Polohové vlastnosti - Vzájemná poloha dvou přímek, přímky a roviny, dvou a tří rovin - Kritéria rovnoběžnosti a kolmosti dvou rovin, přímky a roviny - Volné rovnoběžné promítání, určení řezu těles rovinou a průnik přímky s rovinou - Příčka mimoběžek	Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 15
	- určuje vzdálenosti odchylky geometrických útvarů - využívá náčrt při řešení prostorového problému - v úlohách početní geometrie aplikuje funkční vztahy, trigonometrii a úpravy výrazů	3NV2 Metrické vlastnosti - Metrické vztahy prostorových útvarů řešené stereometricky (vzdálenost bodů, bodu od přímky v rovině i v prostoru, bodu od roviny, dvou rovnoběžných a mimoběžných přímek, přímky od roviny s ní rovnoběžné, dvou rovnoběžných rovin; odchylka dvou přímek, přímky od roviny, dvou rovin)		
	- řeší stereometrické problémy motivované praxí, aplikuje poznatky z planimetrie ve stereometrii	3NV3 Zobrazení v prostoru, tělesa - Shodná zobrazení v prostoru - Tělesa: hranol, jehlan, čtyřstěn, válec, kužel, koule; mnohostěny, povrchy a objemy těles a jejich částí	Řešení slovních úloh z praxe	P 12
3. roč. vyšší G 5. roč. nižší G	- ovládá zavedení soustavy souřadnic na přímce, v rovině a v prostoru - ovládá operace s vektory a využívá těchto operací v úlohách - ovládá skalární a vektorový součin vektorů a využívá jich v analytické geometrii	3NV4 Analytická geometrie Souřadnice, vektory - Souřadnice v rovině a prostoru, vzdálenost bodů, střed úsečky - Orientovaná úsečka, vektor a operace s nimi (sčítání, odčítání a násobení vektoru číslem) - Souřadnice vektoru, velikost vektoru - Lineární kombinace vektorů - Skalární, vektorový a smíšený součin vektorů - Odchylka dvou vektorů	F: vektorové veličiny rychlost, zrychlení	
	- užívá různé způsoby analytického vyjádření přímky v rovině, parametrické vyjádření přímky v prostoru, parametrické a obecné vyjádření roviny a rozumí geometrickému významu koeficientů - rozlišuje analytické vyjádření útvaru od zadání funkce vzorcem	3NV5 Geometrie v rovině a v prostoru - Parametrické vyjádření přímky v rovině a prostoru, obecná rovnice přímky, směnicový a úsekový tvar - Parametrické vyjádření roviny, obecná rovnice roviny - Polohové vztahy dvou přímek, přímky a roviny a dvou rovin řešené analyticky - Metrické vztahy prostorových útvarů řešené		

5.5 Učební osnovy: Matematika

	- řeší analyticky polohové a metrické úlohy o lineárních útvech v rovině a v prostoru - využívá metod analytické geometrie při řešení komplexních úloh a problémů	analyticky (vzdálenost bodů, bodu od přímky, bodu od roviny, dvou rovnoběžných přímek, přímky od roviny s ní rovnoběžné, dvou rovnoběžných rovin; odchylka dvou přímek, přímky od roviny, dvou rovin)		
	- využívá charakteristické vlastnosti kuželoseček k určení analytického vyjádření - z analytického vyjádření (z osové nebo vrcholové rovnice) určí základní údaje o kuželosečce - řeší analyticky úlohy na vzájemnou polohu přímky a kuželosečky (diskusí znaménka diskriminantu kvadratické rovnice)	3NV6 Kuželosečky a kulová plocha - Kružnice, elipsa, parabola a hyperbola: ohniskové definice kuželoseček, rovnice kuželoseček - Vzájemná poloha přímky a kuželosečky - Tečna kuželosečky a její rovnice - Kulová plocha		P 12
	- řeší reálné problémy s kombinatorickým podtextem (charakterizuje možné případy, vytváří model pomocí kombinatorických skupin a určuje jejich počet) - upravuje výrazy s faktoriály a kombinačními čísly - využívá kombinatorické postupy při výpočtu pravděpodobnosti - diskutuje a kriticky zhodnotí statistické informace a daná statistická sdělení, vytváří a vyhodnocuje závěry a předpovědi (hypotézy) na základě dat - volí a užívá vhodné statistické metody k analýze a zpracování dat (využívá výpočetní techniku) - reprezentuje graficky soubory dat, čte a interpretuje tabulky, diagramy a grafy, rozlišuje rozdíly v zobrazení obdobných souborů vzhledem k jejich odlišným charakteristikám	3NV7 Kombinatorika, pravděpodobnost a statistika - Kombinatorika – základní kombinatorická pravidla (pravidlo součtu a součinu) - Variace, permutace a kombinace bez opakování a s opakováním - Faktoriál, kombinační číslo, binomická věta, Pascalův trojúhelník - Pravděpodobnost – náhodný jev a jeho pravděpodobnost, pravděpodobnost sjednocení a průniku jevů, nezávislost jevů, podmíněná pravděpodobnost - Práce s daty – analýza a zpracování dat v různých prezentacích, statistický soubor a jeho charakteristiky	Budoucí široké užití v technických disciplínách Mediální produkty a jejich významy Uživatelé F, Ch: zpracování dat, protokoly z laboratorních prací, chyby měření	P 12 P 52 P 53
4. roč. vyšší G 6. roč. nižší G	- vysvětlí rozdíl mezi posloupností a funkcí reálných čísel - formuluje a zdůvodňuje vlastnosti studovaných posloupností - řeší aplikační úlohy s využitím poznatků o posloupnostech - interpretuje z funkčního hlediska složené úrokování, aplikuje exponenciální funkci a geometrickou posloupnost ve finanční	4NV1 Posloupnosti a řady - Definice a určení posloupností (vzorcem pro n-tý člen a rekurentně) - Vlastnosti posloupností - Aritmetická a geometrická posloupnost - Finanční matematika - Limita posloupnosti, konvergentní a divergentní posloupnost - Nekonečná řada, konvergentní a divergentní řada,	Řešení slovních úloh z praxe Finanční matematika Matematická olympiáda a ostatní matematické soutěže - průběžně	P 12 P 14 P 15

5.5 Učební osnovy: Matematika

	matematice - vysvětlí pojem limita posloupnosti, zná základní věty o limitách posloupností a umí je využít při výpočtu limit posloupností - vysvětlí pojmy nekonečná řada a součet nekonečné řady; pomocí základních kritérií konvergence určí chování jednodušších řad; pro nekonečnou geometrickou řadu zná podmínku její konvergence a určí její součet	kritéria konvergence - Nekonečná geometrická řada a její součet		
	- vysvětlí pojem limita funkce, umí aplikovat věty o limitách na konkrétních příkladech - vysloví definici derivace funkce, nejdůležitější vzorce pro derivace elementárních funkcí, aplikuje geometrický význam 1. a 2. derivace - aplikuje znalosti limit a derivací funkce při vyšetřování průběhu funkce	4NV2 Diferenciální počet - Limita funkce, vlastní a nevlastní limita, limita v nevlastních bodech, věty o limitách, neurčité výrazy - Spojitost funkce - Derivace funkce a její geometrický význam, věty o počítání derivací - Derivace vyšších řádů, derivace složené funkce, derivace funkce dané implicitně - Monotónnost funkce, lokální a globální extrém - Konkávnost a konvexnost funkce, inflexní body - Asymptota bez směrnice a se směrnicí - Vyšetřování průběhu funkce	Budoucí široké užití v technických disciplínách	P 12
	- vysvětlí pojmy primitivní funkce a neurčitý integrál, zná nejdůležitější vzorce pro integrování elementárních funkcí, umí integrovat jednoduché funkce - vypočítá určitý integrál jednodušších funkcí - aplikuje znalosti výpočtu určitého integrálu v geometrii	4NV3 Integrální počet - Primitivní funkce, neurčitý integrál - Integrace úpravou integrandu, metodou per partes a metodou substituce - Určitý integrál: vybudování, výpočet - Aplikace určitého integrálu v geometrii: obsah plochy, objem rotačního tělesa	Budoucí široké užití v technických disciplínách Řešení slovních úloh z praxe	P 12